

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Оптимізація елементів технологій вирощування амаранту, гарбуза голозерного, кунжуту для виробництва олій в умовах Полісся» здобувача ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 «Агрономія» (галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство) Осадчука Василя Володимировича.

За результатами розгляду дисертації та наукових публікацій здобувача, а також за підсумками публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення на розширеному засіданні кафедри технологій у рослинництві (протокол № 19 від 09.06.2026) встановлено наступне.

Актуальність теми дисертації. Дисертаційна робота В. В. Осадчука виконана на актуальну тему «Оптимізація елементів технологій вирощування амаранту, гарбуза голозерного, кунжуту для виробництва олій в умовах Полісся», оскільки Україна є одним із провідних світових виробників та експортерів основних олійних рослин, а також таких нішевих культур, як гірчиця, льон, технічні коноплі, рижій, сафлор і мак. Перехід від звичних до «суперфуд-олій» (амарантової, кунжутної та гарбузової) – чудовий спосіб збагатити раціон рідкісними мікроелементами і вітамінами. Олії гарбуза голозерного, амаранту та кунжуту є цінними продуктами з унікальними властивостями, які широко застосовують в кулінарії та для підтримки здоров'я. У світі спостерігається стійкий тренд на здоровий спосіб життя. Споживачі все частіше відмовляються від тваринних жирів на користь рослинних олій, які містять ненасичені жирні кислоти та вітамін Е.

Тому в дисертаційній роботі проаналізовано і теоретично обґрунтовано інноваційні підходи до вирішення наукового завдання щодо встановлення біологічних особливостей та індивідуального розвитку рослин амаранту, гарбуза голозерного і кунжуту за Міжнародною шкалою BVCH, а також оптимізації елементів технології їх вирощування для підвищення насіннєвої продуктивності та виходу якісної олії в умовах Полісся.

Мета і завдання дослідження: експериментально встановити особливості формування врожайності і якості насіння та олії амаранту,

кунжуту, гарбуза голозерного залежно від основних елементів технологій вирощування в агрокліматичних умовах Полісся.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- встановити найперспективніші сорти амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного у ґрунтово-кліматичній зоні Полісся;
- встановити особливості росту й розвитку рослин амаранту, гарбуза голозерного, кунжуту та тривалість міжфазних періодів за стадіями ВВСН залежно від біологічного потенціалу досліджуваних сортів, основного обробітку ґрунту і удобрення;
- визначити вплив елементів технології вирощування на асиміляційну листову поверхню рослин гарбуза голозерного;
- з'ясувати залежність формування показників індивідуальної продуктивності рослин амаранту, кунжуту і гарбуза голозерного від обробітку ґрунту, сорту та удобрення;
- дослідити врожайність насіння амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного залежно від обробітку ґрунту, сорту та удобрення;
- визначити вплив досліджуваних факторів на якісні показники насіння та олії амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного;
- дати економічну й енергетичну оцінку досліджуваних елементів технології вирощування олійних культур;
- науково обґрунтувати і впровадити у виробництво розроблені й удосконалені елементи технологій вирощування амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного, що забезпечують високу економічну та енергетичну ефективність.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Наукові дослідження за темою дисертації проведено відповідно до науково-тематичних планів Поліського національного університету в межах науково-дослідної роботи кафедри технологій у рослинництві «Оцінка інноваційних елементів технології вирощування польових та кормових культур в агрофітоценозах Полісся» (2022–2026 рр., державний реєстраційний номер 0122U000242); «Оптимізація елементів технології вирощування зернових та олійних культур в умовах Полісся України»; (2025–2028 рр., державний реєстраційний № 0124U005062).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертаційна робота Василя Осадчука є самостійною і завершеною науковою працею. Автором разом з науковим керівником розроблена програма, науково обґрунтована методологія постановки польових і лабораторних досліджень, особисто опрацьовані наукові джерела вітчизняної та зарубіжної літератури, інтерпретовані одержані результати досліджень і проведена статистична обробка даних, на основі чого підготовлена експериментальна частина дисертації, підготовлено до друку і опубліковано наукові праці, результати досліджень апробовано перед громадськістю, здійснено науковий супровід результатів досліджень для впровадження у виробництво і освітній процес. Наукові публікації за темою дисертації виконано здобувачем самостійно та у співавторстві з керівником.

Достовірність та обґрунтованість запропонованих здобувачем положень, висновків і рекомендацій забезпечується коректністю постановки завдань, застосуванням польових, експериментальних, математичних та статистичних методів дослідження. Польові експериментальні дослідження проводили упродовж 2023–2025 рр. в умовах дерново-підзолистих суглинкових ґрунтів ФГ «ОФендП» Звягельського району Житомирської області. Висновки та рекомендації виробництву обґрунтовані експериментальними даними та їх впровадженням у виробничих умовах Полісся, сформовані досить конкретно і мають певне теоретичне та практичне значення. Результати досліджень достовірні, опрацьовані статистично, підтверджуються первинною документацією.

Отримані результати досліджень підтверджено високим науково-методичним рівнем їх проведення та апробацією на конференціях.

Наукова новизна основних результатів досліджень полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні і оптимізації елементів технологій вирощування сортів амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного, що мають адаптивні особливості і забезпечують найбільшу реалізацію генетичного потенціалу з урахуванням ґрунтових і погодних умов.

Уперше для умов Полісся:

- ✓ установлені найбільш оптимальні сорти амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного у ґрунтово-кліматичній зоні Полісся;

- ✓ досліджені особливості росту і розвитку рослин амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного за фазами ВВСН залежно від обробітку ґрунту, біологічного потенціалу досліджуваних сортів і удобрення;
- ✓ з'ясована залежність формування показників індивідуальної продуктивності рослин амаранту, кунжуту і гарбуза голозерного від обробітку ґрунту, сорту та удобрення;
- ✓ встановлена врожайність насіння сортів амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного за традиційної зяблевої оранки на 18 см і Mini-till (4–6 см) та позакореневого підживлення олійних культур органо-мінеральним добривом Фулвіт Баланс (на фоні $N_{81}P_{40}K_{84}$).
- ✓ досліджені якісні показники насіння та олії амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного залежно від обробітку ґрунту, сортів і удобрення;
- ✓ проаналізовано економічну й енергетичну оцінку досліджуваних елементів технологій вирощування олійних культур.

удосконалено:

- ✓ особливості мінерального живлення рослин амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного на дерново-підзолистих суглинкових ґрунтах Полісся за позакореневого внесення органо-мінерального добрива Фулвіт Баланс.

Набули подальшого розвитку:

- ✓ наукові положення щодо зміни продукційного процесу амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного під впливом досліджуваних агротехнічних чинників і погодних умов зони вирощування;
- ✓ наукові рекомендації щодо пошуку шляхів підвищення врожайності, поліпшення якості та отримання високого економічного ефекту при вирощуванні амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного.

Практична цінність результатів дослідження. Удосконалено елементи технологій вирощування амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного в зоні Полісся. Розроблені і впроваджені елементи технологій вирощування передбачали вивчення врожайності сортів амаранту, кунжуту та гарбуза голозерного залежно від обробітку ґрунту і удобрення, які забезпечили у дослідках одержання 0,86 т/га насіння амаранту, 1,28 т/га кунжуту, 0,89 т/га гарбуза. Виробниче впровадження кращих варіантів наукового дослідження проводили в агроформуваннях Звягельського та Коростенського районів

Житомирської області на площі 53 га, де встановлено, що у виробничих умовах добре себе зарекомендували сучасні сорти амаранту Лера і Студентський, сорти гарбуза голозерного Гляйсдорфер Олжурбіс і Ольга, сорти кунжуту Кадет і Гусар. При розробці та удосконаленні технологічного процесу вирощування амаранту та кунжуту доцільно використовувати традиційну зяблеву оранку та проводити позакореневе підживлення органо-мінеральним добривом Фулвіт Баланс, 0,5 л/га на фоні $N_{81}P_{40}K_{84}$. Для отримання максимально високого рівня урожайності гарбуза голозерного за мінімальної технології обробітку ґрунту слід вносити у позакореневе підживлення органо-мінеральне добриво Фулвіт Баланс в нормі 0,5 л/га (на фоні $N_{81}P_{40}K_{84}$) у фазу розвитку рослин гарбуза за шкалою ВВСН 40–55.

Повнота опублікування результатів дослідження та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації.

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Осадчук В. В., Мойсієнко В. В. Врожайність насіння амаранту залежно від елементів технології вирощування в умовах Полісся. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2025. Вип. 78(2). С. 30–39. DOI: [https://doi.org/10.32636/01308521.2025-\(78\)-2-3](https://doi.org/10.32636/01308521.2025-(78)-2-3)
2. Осадчук В. В., Мойсієнко В. В. Економічна оцінка вирощування амаранту, кунжуту, гарбуза голозерного як олійних культур. *Землеробство та рослинництво: теорія і практика*. 2025. Вип. 4(18). С. 79–87. DOI: <https://doi.org/10.54651/agri.2025.04.09>
3. Осадчук В. В., Мойсієнко В. В. Вплив елементів технології вирощування на формування врожайності та вихід олії з насіння кунжуту в умовах Полісся. *Вісник аграрної науки*. 2025. Т. 103, № 12(873). С. 12–20. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202512-02>
4. Осадчук В. В., Мойсієнко В. В. Оптимізація елементів технології вирощування гарбуза голозерного для виробництва олії в умовах Полісся. *Український журнал природничих наук*. 2025. № 14. С. 220–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.14.2025.21>

2. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Осадчук В.В., Мойсієнко В.В. Вплив органо-мінерального позакореневого підживлення на врожайність гарбуза голонасінного. *Сучасні тенденції розвитку галузі землеробства: проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 8–9 черв. 2023 р. Житомир : вид-во «Поліського університету», 2023. С. 40–42.
6. Мойсієнко В., Осадчук В. Оцінка елементів технологій вирощування амаранту на зерно в умовах Полісся України. *Корми і кормовий білок* : матеріали XV Міжнар. наук. конф. (19–20 верес. 2023 р.) / Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН. Вінниця, 2023. С. 52–55.
7. Осадчук В. В., Мойсієнко В. В. Особливості вирощування та добір сортів кунжуту за кліматичних змін. *Органічне виробництво і продовольча безпека* : зб. праць учасн. XI Міжнар. наук.-практ. конф. (23-24 травня 2024 р.). Житомир : Поліський нац. університет, 2024. С. 147–149.
8. Осадчук В. В. Інновації у вирощуванні амаранту: досвід фермерського господарства «ОСАДЧУК ФЕМІЛІ ЕНД ПАРТНЕРС». *Інноваційні технології в рослинництві та землеробстві* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (03–04 квітня 2025 р.). Житомир : Поліський нац. університет, 2025. С. 217–221.
9. Осадчук В.В. Вплив органо-мінерального позакореневого підживлення на онтоморфогенез амаранту. *Сучасні аспекти раціонального землекористування* : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (06–07 листопада 2025). Житомир : Поліський нац. університет, 2025. С. 75–78.

Апробація основних результатів досліджень на конференціях, симпозіумах, семінарах. Упродовж 2022–2026 років ключові аспекти й матеріали дисертаційної роботи регулярно розглядали й аналізували під час щорічних засідань НІІ агротехнологій та землеустрою, а також випускової кафедри технологій у рослинництві. Оприлюднені результати наукового пошуку пройшли успішну апробацію та здобули позитивну оцінку на науково-практичних конференціях:

- III Міжнародна наук.-практ. конф. *Сучасні тенденції розвитку галузі землеробства: проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали, 8–9 черв. 2023 р. Житомир : вид-во «Поліського університету», 2023;

- XV Міжнародна наукова конференція «*Корми і кормовий білок*» (19–20 вересня 2023 року). Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН. Вінниця. 2023;
- XI Міжнародна науково-практична конференція: *Органічне виробництво і продовольча безпека*. (23–24 травня 2024 року). Житомир: Поліський національний університет, 2024;
- Міжнародна науково-практична конференція: *Інноваційні технології в рослинництві та землеробстві* (м. Житомир, 03–04 квітня 2025 р.) Поліський національний університет, 2025;
- Всеукраїнська науково-практична конференція: *Сучасні аспекти раціонального землекористування* (м. Житомир, 06–07 листопада 2025), Житомир : Поліський національний університет. 2025.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

Дисертаційна робота викладена на 245 сторінках комп'ютерного тексту, містить анотацію, вступ, 5 розділів, висновки, рекомендації виробництву, список використаних джерел та додатки на 26 сторінках. Робота містить значну кількість табличного матеріалу – 39 шт., ілюстрована рисунками та графіками в обсязі 21 шт. Список використаних джерел налічує 190 найменування, з них 74 латиницею. Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням державної мови та наукового стилю викладання. Під час виконання дисертації аспірант дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Відповідність дисертації зазначеній спеціальності. Дисертаційна робота, наукові публікації, висновки та пропозиції виробництву відповідають спеціальності 201 «Агрономія».

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота здобувача Осадчука Василя Володимировича на тему: «Оптимізація елементів технологій вирощування амаранту, гарбуза голозерного, кунжуту для виробництва олій в умовах Полісся» за спеціальністю 201 «Агрономія» повною мірою відповідає вимогам до оформлення дисертацій, які затверджені наказом Міністерства освіти і

науки України, від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» та МОН від 31.05.2019 № 759 зі змінами і доповненнями, є завершеною науково-дослідною роботою, яка за актуальністю обраної теми, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, рівнем і обсягом виконаних досліджень, повністю відповідає вимогам, що передбачені Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341 та від 19 травня 2023 року № 502), а її автор Осадчук Василь Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» за спеціальністю 201 «Агрономія».

Головуючий на засіданні,
доктор с.-г. наук, професор

Віктор ДІДОРА

09.06.2026

